

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 74/09-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. mája 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Jána Lubyho a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti J. M., D. M., O. M. a mal. M. A. M., všetci bytom B., zastúpených advokátom JUDr. M. T., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 26 C 210/2006, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M., D. M., O. M. a mal. M. A. M., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 26 C 210/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 210/2006 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. M., D. M. a O. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému v sume po 500 € [slovom päťsto eur (15 063 Sk)], ktoré im je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Maloletému M. A. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 500 € [slovom päťsto eur (15 063 Sk)], ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť k rukám jeho zákonných zástupcov J. M. a D. M. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť trovy konania J. M., D. M., O. M. a mal. M. A. M. v sume 1 196,04 € [slovom tisícstodevät'desiatšesť eur a štyri centy (36 031,90 Sk)] na účet ich právneho zástupcu JUDr. M. T., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť trovy konania v sume 1 196,04 € [slovom tisícstodevät'desiatšesť eur a štyri centy (36 031,90 Sk)] na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2009 doručená sťažnosť J. M., D. M., O. M. a mal. M. A. M., všetci bytom B. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. M. T., K., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26 C 210/2006.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia v postavení žalobcov podali 30. júna 2006 proti žalovanej Slovenskej republike na okresnom súde žalobu „o základné práva a slobody, ochranu osobnosti a zodpovednosti za škodu“. Vec je okresným súdom vedená pod sp. zn. 26 C 210/2006.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

«Obsahom žaloby bolo aj porušenie základných ľudských práv a následné príčinné súvislosti viedli k nenapraviteľným nevýhodám rodiny s dvomi deťmi, a preto sťažovatelia očakávali, že súd nebude robiť prietahy v konaní a vo veci bude urýchlene konať.

Po niekoľkých výzvach súdu a následných odpovediach súd ďalej nekonal a sťažovatelia podali 21. 01. 2008 návrh na zmenu petitu žaloby o náhradu škody podľa Zákona 514/2003 o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v súvislosti s nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom, a podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv...

Okresný súd opäť nekonal, a preto dňa 24. 6. 2008 sťažovatelia podali sťažnosť na prietahy v konaní...

Dňa 16. 7. 2008 bola sťažnosť vyhodnotená ako dôvodná a zároveň sa predsedníčka Okresného súdu Bratislava I ospravedlnila za prietahy v konaní a prisľúbila zjednať nápravu...

Okresný súd opäť nekonal, a preto dňa 6. 11. 2008 sťažovatelia podali sťažnosť na prietahy v konaní...

Dňa 25. 11. 2008 bola sťažnosť vyhodnotená ako dôvodná a zároveň sa podpredseda Okresného súdu Bratislava I ospravedlnil za prietahy v konaní a prisľúbil zjednať nápravu „Zároveň Vám oznamujem, že som vyzval zákonného sudcu a vyššieho súdneho úradníka, aby neodkladne prijali opatrenia na odstránenie vzniknutého stavu. Vo veci budem priebežne sledovať, tak aby k zbytočným prietahom v konaní so strany súdu nedochádzalo.“...

Meritom sporu je ochrana osobnosti v zmysle Občianskeho zákonníka právo na

bývanie, právo na dávku v nezamestnanosti a právo na účinnú sociálnu pomoc pre štvorčlennú rodinu. Orgány verejnej moci po vyše 4 ročnom azylovom konaní vo Švajčiarsku odmietli navrhovateľom priznať uvedené práva z dôvodov, že navrhovatelia sa za posledné 4 roky nezdržovali na území Slovenskej republiky.»

Sťažovatelia poukazujú na to, že od podania žaloby uplynuli už viac ako 2 roky, pričom okresný súd i napriek prísľubu, že prieskumy v konaní budú odstránené, naďalej vo veci nekoná, a preto zastávajú názor, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom o ich sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo J. M., D. M., O. M. a M. A. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 210/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 210/2006 konal bez zbytočných prieskumov.

3. J. M., D. M., O. M. a M. A. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 000 Sk (slovom jedenmilión slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. (meno sa upresní po prijatí sťažnosti), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe žiadosti sťažovateľov im ústavný súd ustanovil uznesením č. k. IV. ÚS 74/09-17 z 5. marca 2009 za právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom advokáta JUDr. M. T., K.

Následne ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 74/09-22 z 5. marca 2009 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľov a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení č. Spr. 3265/2009 z 9. apríla 2009, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 20. apríla 2009, okrem chronologického prehľadu úkonov okresného súdu a účastníkov konania uviedla:

«Predmetné konanie je poznačené prietahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „26C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 26C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.

Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpila k sledovaniu veci a požiadala som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prietahom v konaní nedochádzalo. Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia resp. jednotlivých obchodných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietahmi avšak objektívneho charakteru. Ide o spor, ktorým sa účastník domáha vypratania nebytových priestorov.

V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prieťahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prieťahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.»

Právny zástupca sťažovateľov v stanovisku z 5. mája 2009, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu z 9. apríla 2009, uviedol:

„Okresný súd vo svojom podaní chronologicky uvádza úkony súdu a sťažovateľov, ktoré boli vykonané v konaní, ktoré vedie pod sp. zn. 26 C 210/2006. Tieto úkony sú vymenované tak, aby vyvolávali dojem, že v danom konaní súd riadne a bez zbytočných prieťahov koná.

Zo spisu vedeného v tomto konaní vyplýva, že Okresný súd od podania návrhu na začatie konania do dňa podania sťažnosti sťažovateľov bez zavinenia jeho účastníkov nevykonal žiadne úkony, ktorými by smeroval k rozhodnutiu vo veci. Skutočnosť, že v tomto konaní dochádza k bezdôvodným prieťahom priznal aj samotný Okresný súd vo svojich dvoch podaniach doručovaných sťažovateľom, ktoré boli vypracované ako reakcia na ich sťažnosť na prieťahy. Napriek prísľubu uvedeného v týchto listoch, že tak predseda ako aj podpredseda súdu zabezpečia zjednanie nápravy a odstránenie prieťahov, k takejto náprave do dňa podania sťažnosti sťažovateľov nedošlo.

V danom konaní dochádzalo k prieťahom najmä z dôvodov na strane vyššieho súdneho úradníka, ktorý nestíha spracovať svoju agendu. Okresný súd po tom čo túto skutočnosť zistil nevykonal opatrenia na prerozdelenie agendy pridelenej tomuto vyššiemu súdnemu úradníkovi ako ani iné opatrenia tak, aby bolo zabezpečené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv.

Zo spisu vedeného v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 74/09 vyplýva, že sa v ňom nachádzajú dôkazy preukazujúce porušenie vyššie uvedeného základného práva sťažovateľov.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva

z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou (napr. III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľov.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd zistil, že predmetom namietaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe s'ťažovateľov, ktorou sa pôvodne domáhali vyslovenia porušenia svojich základných ľudských a občianskych práv Slovenskou republikou. Po zmene petitu z 30. júna 2006, ktorú okresný súd pripustil uznesením č. k. 26 C 210/2006-161 z 29. októbra 2008, sa s'ťažovatelia domáhajú zaplata sumy 19 819,95 € (597 096 Sk) voči žalovaným 1. Slovenskej republike – Úradu vlády Slovenskej republiky, 2. Slovenskej republike – Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny a 3. Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislave, ako aj vyslovenia porušenia svojich základných práv. Vychádzajúc z predmetu napadnutého konania, ako aj obsahu spisovej dokumentácie a doterajšieho priebehu konania ústavný súd konštatoval, že doterajšia dĺžka konania nie je ovplyvnená právnou a ani faktickou zložitost'ou veci. Ústavný súd v tejto súvislosti vzal na vedomie, že ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení neargumentovala zložitost'ou napadnutej veci.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po analýze spisovej dokumentácie konštatoval, že správanie s'ťažovateľov v predmetnom konaní pred okresným súdom čiastočne ovplyvnilo jeho doterajšiu dĺžku tým, že s'ťažovatelia opakovane dopĺňali návrh na vydanie predbežného opatrenia a špecifikovali okruh žalovaných (podania z 26. júla 2006, 31. júla 2006 a 3. októbra 2006), ako aj opakovane menili žalobný petit (podania z 25. januára 2008 a zo 7. novembra 2008). Ide o procesné úkony, na ktoré majú s'ťažovatelia právo, okresný súd sa musel nimi zaoberať, čo objektívne vplývalo na jeho procesný postup, a preto možno s'ťažovateľom pričítať čiastočný podiel na stave, v akom sa vec v čase podania s'ťažnosti ústavnému súdu nachádzala.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 26 C 210/06 ústavný súd zistil, že s'ťažovatelia ako žalobcovia podali 30. júna 2006 okresnému súdu proti žalovanej Slovenskej republike žalobu o zaplatenie 250 000 Sk a návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhali, aby nedošlo k ich vyhosteniu z ubytovne F., resp. uloženia povinnosti Magistrátu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy strpieť ich zotrvanie v ubytovni F. Zároveň s'ťažovatelia požiadali o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Okresný súd uznesením č. k. 26 C 210/2006-86 z 18. júla 2006 vyzval s'ťažovateľa J. M. na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Podaniami z 26. júla 2006 a z 31. júla 2006 s'ťažovatelia doplnili návrh na vydanie predbežného opatrenia a špecifikovali žalovaných tak, že za žalovaných označili 1. Slovenskú republiku - Úrad

vlády Slovenskej republiky, 2. Slovenskú republiku - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a 3. Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu. Okresný súd vyzval 1. augusta 2006 sťažovateľov na vyplnenie formuláru o majetkových a osobných pomeroch. Sťažovateľ J. M. podaním zo 16. augusta 2006 upresnil skutočnosti potrebné na rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a sťažovateľka D. M. tak urobila podaním z 21. augusta 2006. Sťažovatelia dopĺňali svoj návrh vo veci samej, ako aj návrh na vydanie predbežného opatrenia podaniami z 2. augusta 2006, 30. augusta 2006 a z 3. októbra 2006. Žalovaný - Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, doručil okresnému súdu 7. septembra 2006 vyjadrenie k žalobe.

Okresný súd uznesením č. k. 26 C 210/06-131 z 25. septembra 2006 priznal sťažovateľom oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní o predbežnom opatrení, následne uznesením č. k. 26 C 210/06-142 z 27. novembra 2006 návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Dňa 15. februára 2007 dala zákonná sudkyňa kancelárii pokyn na predloženie spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o oslobodení sťažovateľov od súdnych poplatkov pre celé konanie. O oslobodení od súdnych poplatkov na celé konanie rozhodol okresný súd až uznesením č. k. 26 C 210/06-195 z 26. januára 2009. Sťažovatelia podaním z 25. januára 2008 podali návrh na pripustenie zmeny žaloby, pričom zároveň týmto podaním vzali žalobu sčasti späť. Okresný súd uznesením č. k. 26 C 210/06-161 z 29. októbra 2008 pripustil zmenu žalobného petitu.

Na základe skutočností zistených zo spisu ústavný súd konštatoval, že okresný súd bol v napadnutom konaní najmä v období od 27. novembra 2006 do 29. októbra 2008 bez ospravedlniteľného dôvodu nečinný, čím došlo k zbytočným preťahom. Ústavný súd v súvislosti s týmto svojím záverom poukázal na skutočnosť, že rovnakú dĺžku nečinnosti okresného súdu akceptoval aj podpredseda okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sťažovateľov obsiahnutej v liste sp. zn. Spr. 2187/08 z 25. novembra 2008.

Ústavný súd na základe svojich zistení zhodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní aj ako nesústredený a neefektívny. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že sťažovatelia spolu s podaním žaloby 30. júna 2006 požiadali okresný súd

o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v celom konaní. Napriek tomu im okresný súd uznesením č. k. 26 C 210/06-131 z 25. septembra 2006 priznal oslobodenie od súdnych poplatkov len v konaní o predbežnom opatrení, pričom o ich oslobodení od súdnych poplatkov pre celé konanie okresný súd rozhodol až uznesením č. k. 26 C 210/2006-195 z 26. januára 2009, teda viac ako 2 a pol roka od podania žiadosti. Aj v dôsledku uvedených skutočností nebol vo veci po takmer troch rokoch od podania žaloby dosiaľ nariadený termín pojednávania.

Námietku predsedníčky okresného súdu, že „... *Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia resp. jednotlivých obchodných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými pried'ahmi avšak objektívneho charakteru.*“, ústavný súd neakceptoval s poukazom na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02). Rovnako zaťaženosť súdneho oddelenia, ako aj ďalšie zbytočné pried'ahy objektívneho charakteru nemôžu ísť na ťarchu účastníka konania a nevylučujú zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že okresný súd svojím doterajším postupom v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných pried'ahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. Sťažovatelia žiadali, aby im bolo priznané finančné zadost'učinenie v sume spolu 1 000 000 Sk (33 193,92 €), poukazujúc najmä na to, že *«... v tomto konkrétnom prípade ide o dlhotrvajúce „prenasledovanie“ nezákonnosťou s následkom bezdomovstva a ohrozovania na živote a zdraví nielen dospelých osôb, ale aj dvoch detí a pretrvávajúcimi priet'ahmi v konaní sa prehlbuje ich utrpenie...»*.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým dĺžku obdobia, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych

poplatkov a tiež správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia pre každého zo sťažovateľov v sume 500 € (15 063 Sk) primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastupovania advokátom JUDr. M. T. Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 20 950 Sk (695,41 €), keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2009. Úhradu priznal každému zo sťažovateľov za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, štúdium spisu 4. mája 2009 a podanie vyjadrenia z 5. mája 2009), pričom základnú sadzbu tarifnej odmeny znížil o 20 %, keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní viacerých osôb, v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 92,72 €, t. j. spolu u každého zo sťažovateľov 278,16 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje u každého zo sťažovateľov sumu 299,01 € a spolu všetkým sťažovateľom úhradu v sume 1 196,04 €. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet Kancelárie ústavného súdu v lehote uvedenej vo výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2009